

{Ejnar Bjerre Jørgensen: Vester Sogns Gårdhistorie}

Risager.. Matr. nr. 3a

Navnet optræder første gang i 1542, da Risager regnedes for en lille hovedgård Den ejedes af Birgitte Rostrup, og det ser ud til, at det tilhørende bøndergods lå i Ejstrup sogn.

Det er ikke muligt at følge garden i skøder og pantebreve på det tidspunkt, men i 1574 var Risager gået over til Birgitte Rostrups brodersøn og det er nok sket ved arv.

I 1589 ejedes Risager af Bertil Holck til Højgaard. Så vidt det kan ses var Karen Viffert den næste ejer. Viffert-familien havde også andet gods på egnen bl. a. en gård i Thyregod by. Karen Viffert var enke efter Timme Rosenkrantz til Rydhave.

Omkring 1620 stod Abild Gertsdatter Bryske som ejer af Risager det er sandsynligt, at hun er blevet det ved arv eller gave. Hun ud til at have haft det meste af sit gods på Mols, men hun ejede også et par gårde i Ikast. Hun havde fået det halve af hovedgården Vedøe som gave fra Sophie Rostrup, men med hensyn til noget af godset blev gavebrevet kendt magtesløs. Fra hendes tid er der mere styr på ejerforholdet til Risager, fordi skøderne nu blev tinglæst ved Viborg landsting.

D. 30. jan. 1633 blev der tinglæst et skøde på Viborg landsting. I skødet sælger Frederich Ritz på jomfru Abild Bryskes vegne til Christopher Gersdorff efterskrevne gods i Nørvang herred: Risager hovedgaard med sin Mølle, og i Vrads Herred, Nygaard, Rønslunde og Thorlund. Skødet var signeret af Werner Parsberg og Falck Giøe. Gersdorff, der døde omkring 1635, var gift med Else Christensdatter Munk. Han havde det meste af sit gods i Thy. Frederich Reedtz havde selv overtaget noget af Abild Bryskes gods og forstrakt hende med lån .

D. 5. april 1633 skødede Christopher Gersdorff noget af godset under Risager til Christian Holck på Hastrup, nemlig Nygard, Thorlund og 1 gård i Rønslunde.

Risager er sikkert gået over til Dyre-familien ved Gersdorffs død i 1635, der kan ikke findes nogen anden ejer. De første udførlige oplysninger om Risager findes i matriklen i 1662.

Gårdens navn staves Riszagger, og den tilhørte velbyrdige frue Karen Hansdatter Dyre til Knivholt i Vendsyssel. Navnet Knivholt var ret forvansket, men det var der Karen Dyre boede. Hun havde ingen jordebog indleveret, som hun burde, men hartkornet opgives til 12 tønder. Hvordan det kunne blive så højt er vanskeligt at forstå, da udsæden angives til kun 1 1/2 td. rug og 6 skp. byg. Der avledes 12 læs hø. Der står ikke noget om, hvor mange svin, der var olden til.

Fæsteren på Risager hed Jens Michelsen, han blev senere efterfulgt af Ebbe Hansen. Gården er ikke opført som hovedgård, men det fremgår senere, at der stadig hørte bøndergods under den.

I matriklen nævnes 1 gård i Lindet, der tilhørte Karen Dyre, og den hørte til bøndergodset under Risager. Det var den senere matr. nr. 4, der havde 3 fæstere: Niels Lauridsen, Mads Christensen og I. Suderbeck, Hartkornet var 4 tdr. 3 skp. 1 fkr. 1 alb. Landgilden var 1 fjerding smør, 1 brændsvin, 1 fødenød, 1 lam, 1 gås og 2 travet tag.

Karen Dyre var gift med Niels Hansen Arenfeldt, der døde i 1669. Karen var datter af Hans Jensen Dyre, der også skrev sig til Knivholt.

D. 3, februar 1666 udstedte Karen Dyre til Knivholt et skøde til Jochum Normann til Dubnitz på Risager gård i Vester sogn, Nørvang Herred, hartkorn 12 tdr. Risager mølle, der skyldte 5 ørter mel. 1 gård i Lindet med Marquor Christensen som fæster, 1 bols jord sammested med Anders Rasmussen som fæster, 1 halvgård i Rønslunde med Laurids Christensen som fæster og i Tinneth by, Nykirke sogn en anpart i den gård, som Jens Christensen påboede. Karen Dyre underskrev egenhændig. Hun kaldte Jochum Normann sin søn, der nok skal betyde svigersøn. Alexander Grubbe til Donneruplund og Karen Dyres søn Otto Arenfeldt skrev under til vitterlighed.

Jochum Normann var gift med Birgitte Arenfeldt, han var oberstløjtnant, og det er tvivlsomt, at han har opholdt sig ret meget på Risager. Det fremgår af en senere inventarliste, at gården har været ganske godt udstyret, så ind imellem har han måske opholdt sig der med sin hustru.

D. 9. november 1667 udstedte Jochum Normann i Viborg et pantebrev til sin svoger Claus Dyre til Sindinggård på 1000 Rdl. til sikkerhed pantsatte han det gods, som han knap 2 år tidligere havde købt af Dyres mor. Desuden en anpart i Damgård i Tinneth som han må have fået siden, den var på 1 td. 1 alb. hartkorn.

Det blev i alt 25 tdr. 1 fdk. 1 alb. hartkorn, som hørte til og under Risager gård.

Desværre for Jochum Normann kunne han ikke klare renter lånet, og d. 17. januar 1672 fik Claus Dyre dom over han ved Viborg landsting, så han fik indvisning og udlæg i Jochum Normanns gods. De velbyrdige mænd Didrich Blomme til Refstrup og Alexander Grubbe Donneruplund blev udnævnt til ridemænd, som de sammen med herredsfogden Otte Knudsen i Hvejsel og Jens Sørensen fra Fredericia skulle gøre udlæg i Risager.

Pantebrevet var tinglæst på Nørvang herredsting torsdag d. 5. dec. 1667.

Da der ikke var svaret renter af obligationen i rum tid, var fordringen svulmet op til 1348 rigsdaler 1 mark 10 skilling. I Lindet var Marquor Christensen afløst af de fæstere, der er nævnt i matriklen. Anders Rasmussen var afløst af Jens Jensen, og Jacob Christensen i

Tinnet havde efterfulgt Jens Christensen. I Rønslunde havde de den lokale herredsfogeds fulmægtig Niels Madsen med ved forretningen. Det pantsatte gods kunne dække 978 rd. 4 mk. 8 sk., så der blev også gjort udlæg i Risagers løsere og besætning, hvorfor der er bevaret en fin oversigt over gårdens tilstand, der må siges at være god. Endnu manglede der dækning for 40 rigsdaler; dem fandt man i en td. hartkorn i Damgard i Tinnet, der var tilovers fra det, der var pantsat. Om den virkelig tilhørte Jochum Normann, star der ikke noget om. Forretningen blev sluttet i Brædstrup d. 6. febr. 1672.

Jochum Normann fik ikke godset indløst, og Claus Dyre beholdt det. Dog kun for kort tid, 3 år efter solgte han Risager med underliggende bøndergods til den rige borger og handelsmand Anders Rohde i København.

D. 19. marts 1675, skøde fra Claus Dyre til monsieur Anders Rohde på Risager gård med Risager mølle, 1 gård i Lindet, som Niels Lauridsen og Mads Suderbeck fæster;, 1 bol sammested, beboet af Jens Kræmmer, i Tinnet en anpart i den gård, som Jacob Christensen påbor, og en anpart i den gård, som Anders Graversen påbor. I Rønslunde 1 halvgård, som Laurids Christensen har beboet.

Skødet blev skrevet i Viborg, og Claus Dyres søn Palle Dyre til Trinderup skrev under til vitterlighed. Antagelig er det slutningen på Risagers tid som hovedgård, Anders Rohde og andre af Steffen Rohdes arvinger ejede meget andet gods i Vester sogn og deriblandt Rørbæk, hvorfra det sikkert blev administreret. Birgitte Arenfeldt, der nu var enke efter Jochum Normann, skrev sig til Risager endnu i 1677. Hendes mor Karen Dyre døde i 1679. Anders Rohde, der egentlig underskrev sig Andreas Rohde, døde i 1684, og hans gods blev splittet til de mange arvinger, men det meste af godset i Vester sogn ser ud til være blevet på broderen Frands Rohdes hænder. I matriklen 1688 står Andreas Rohde endnu som ejer, Ebbe Hansen var gået af som fæster, og Christen Madsen var kommet til i stedet for. Hartkornet blev betydeligt nedsat til 5 tdr. 1 skp. 1 fkr. 2 alb., der ser mere realistisk ud. I 1688 kom der en mand til Vester fra Randers. Det var Albert Sejer, der var gift med Margrethe Pletz, hvis mor var søster til Andreas Rohde. Albert Sejer boede først på Rørbæk i 1693 boede han på Vestergard i Vesterlund by, som forøvrigt ejedes af Margrethes søster Christine Pletz, som havde arvet den efter Andreas Rohde. Albert Sejer købte i 1695 Vester sogns kirketiende og jus patronatus af Christian den Femte, det var nok som en forberedelse til at skabe sig et gods i Vester.

Da han i 1698, d. 15. febr. lånte 100 rigsdaler af rådmand Lauridz Erichsen i Horsens, var han flyttet ind på Risager med sin familie. Han havde 3 sønner Sejer, Martinus og Johan Jacob, hvoraf i alt fald den første og den sidste havde officersrang. Albert Sejer døde i efteråret 1698.

D. 15. dec. 1698 udstedte hans enke Margrethe en obligation til Daniel Fisker på 96 rd. med sikkerhed i halvparten af Vestergård i Vesterlund. Hendes svoger Christopher

Bartholin til Kaas og Bejlungard skrev under som hendes lavværg. Han var søn af doktor Thomas Bartholin, der var gift med en søster til Andreas Rohde. En del gods i Nørhald herred, som hun havde arvet efter Andreas Rohde, solgte hun d. 12. maj 1699 til sin svoger amtsforvalter Julius Keiel. Vester kirketiende pantsatte hun til Lauridz Erichsen for 230 rd. Alle hendes dokumenter fra den tid er dateret på Risager.

I 1700 døde Martinus Sejer i København, og familien fik derved udgifter på 289 rd. 2 mk. 8 sk. Sammen med 400 rd., som de skyldte Julius Keiel, lånte de dem af Margrethes søster Christine, der nu var enke efter Marcus Glede i København. De satte alle deres ejendele i pant, uden nærmere at forklare, hvad de bestod af. Margrethe og de to sønner Sejer og Johan Jacob, der alle boede på Risager, skrev under på obligationen.

D. 26. juni 1702 solgte Margrethe noget gods i Sønderlyng herred til sin søster Christine. Det var arvegods efter Andreas Rohde. I mellemtiden havde Frands Rohde samlet en del gods ved opkøb fra familien, noget af det optræder senere som fæstegods under Rørbæk. Selvom Frands Rohde ejede Rørbæk, så blev Sejer-familien på Risager.

På Rørbæk boede forpagteren Morten Jensen Bach, der senere blev birkefoged på Hastrup.

I 1714 døde Albert Sejers enke madame Margrethe Plets på Risager. Hun blev begravet i Vester kirke d. 21. juli.

Knap 1 år efter døde hendes søn Sejer Sejers. Han var løjtnant og herre til Rørbæk og desuden Vester kirkes patron. Han blev begravet d. 22. juni i Vester kirke. Der var så kun sønnen Johan Jacob Sejer tilbage, han var født i 1677 og gift med Ide Birgitte Winther. Han havde rang af kaptajnløjtnant.

Omkring 1704 kom der ny fæstere på Risager, det var Niels Villadsen og Jørgen Christensen. Den sidste vides der ikke noget om, men han var der heller ikke ret længe. I kirkebogen, der blev ført fra 1713, er han ikke nævnt. Det var Niels Villadsen og hans familie, der kom til at bebo Risager i mange år.

Niels Villadsen var født i 1681, og alt tyder på, at han var søn af Villads Iversen, gårdfæster i Tinnet, der var født i 1648 og døde i 1728, begravet palmesøndag i Ø. Nykirke. Nielses søskende Christen, Ivar, Marie og Anne boede i Tinnet. Anne var gift med Jørgen Madsen i Tinnet. En broder til ham boede i Lindet, og det er nok den Jens Villadsen, der i kort tid boede på Risager.

Niels Villadsen var gift med Anne Marie Pedersdatter, det er ikke lykkedes at finde ud af, hvor hun var fra. Deres datter Marie blev døbt i Vester kirke d. 12. maj 1715. Datteren Kirsten blev fremstillet i Vester kirke d. 21. nov. 1717, efter at hun tidligere var hjemmedøbt. Hun døde i 1718 13 uger gl., den 20 august 1719 blev datteren af samme navn

døbt: Mormoderen bar hende, men der star ikke, hvad hun hed. Også dette barn døde, det blev begravet d. 15. okt. 1919.

Før 1713 havde de faet sønnerne Niels og Martinus og datteren Anne. De to sønner efterfulgte faderen som fæstere. Anne blev i 1730 gift med Knud Andersen fra Bøgballe i Ø. Snede sogn. Marie døde også som lille.

Johan Jacob Sejer har sikkert gjort krigstjeneste, mens han boede på Risager, og han har nok ikke været gift. Hans første barn med Ide Margrethe blev født på Rørbæk i 1723. På Risager fik han sønnen Johan Jacob med husholderen Bendte Sørensdatter i 1717. Barnet blev døbt den 8 august. I 1720 fik samme husholder sønnen Seyer, der blev døbt den 26 april, denne gang vedgik Johan Jacob Sejer faderskabet, i det første tilfælde opfandt man et navn som fader.

Også hans oppasser Jørgen Offersen bidrog. Han fik i 1715 en datter Margrethe med tjenestepigen Maren Jensdatter på Risager, hun var fra Hedegaard.

Johan Jacob Sejr var løjtnant i Prins Christians regiment. Der boede sommetider en major Villads på Risager, måske har han været i familie, Han var kompagnichef ved oberst Lottings regiment, også kaldet der riberhusiske regiment, flere folk fra egnen ser ud til at have tjent under ham, der var han der i 1721 udstedte forlovelsesseddnet til landsoldat Laurids Andersen Kidmose, der skulle giftes med enken Maren Madsdatter i Hølmosegård Sejrup.

Sejr-familiens tid på Risager sluttede omk. 1720, da den forlagde residens til Rørbæk.

Hvordan det gik til, at Sejer-familien kom i besiddelse af Risager og Rørbæk, forklares i Viborg landstings protokoller. D. 26. april 1713 indkaldte Marcus Glade i København arvinger og fordringshavere efter fornemme negotiant Frands Rohde i København, der var død d. 14. marts samme år.

D. 5. april 1714 købte Sejer Sejersen den halve bondegård i Rønslunde, der havde hørt under Risager. Sælgeren var Marcus Glede, der må have arvet den efter Frands Rohde.

D. 30. sept. 1715 solgte Johan Jacob lidt gods, som han ejede i Gerning sogn og by. Skødet blev skrevet på Risager gård.

D. 1. maj 1716 solgte Johan Jacob noget gods, som han havde arvet efter Frands Rohde, der var hans afdøde mors morbroder. Godset lå i Hald sogn og by. I det skøde skriver Johan Jacob Sejer sig til Rørbæk, men han boede stadig på Risager.

D. 22. april samme år havde han solgt det gods, som han havde arvet i Skivehus amt. Det er første gang, han bruger kaptajnløjtnant titlen.

D. 6. maj 1716 solgte han Hyvild i Brande sogn med Clemen Lassen som fæster til Jens Nielsen Skærlund, den senere ejer af Brandholm. Det var en halvgård med htk. 3 tdr. 5 skp. 3 fkr. 1/2 alb. Købesum 230 rigsdaler i danske kroner.

D. 18. sept. 1713 var der blevet holdt auktion over Rørbæk efter Fr. Rohdes død. Da det drejede sig om gods både i Nørvang og Vrads herreder var herredsfogder Niels Lottrup og Marcus Tidemand begge tilstede med deres skrivere Mathias Hansen i Vejle og Simon Pedersen i Nr. Snede. Infanteriløjtnant Sejer Sejersens blev højstbydende med 4200 rigsdaler i gode danske kroner, hver rigsd. til 96 skilling. Sejer Sejersens havde taget Rørbæk i sin besiddelse, men var nu død d. 27. marts 1714. Derfor blev auktionsskødet nu overdraget til hans broder og eneste arving Johan Jacob Sejer, der også fik overladt alle de adkomstbreve, der fandtes i Frands Rohdes dødsbo.

I skødet nævnes Risagergård med fæsteren Niels Villadsen, der skulle yde 6 tønder rug i landgilde. Auktionsskødet blev dateret i Nørre Snede d. 30. juli 1715 og underskrevet af de to herredsfogder og de to herredsskrivere. Frands Rohdes arvinger, hvorimellem Johan Jacob Sejer selv var, påtog sig at hjemle det solgte.

D. 9. april 1717 udstedte Johan Jacob en obligation til Thomas Bering i Randers på 3000 rigsdaler danske kroner og satte det købte gods i pant. Det samlede hartkorn var 101 tdr. 2 skp. 1 fkr. Beløbet skulle betales til snapsting 1720 med påløbende rente, Rentesatsen nævnes ikke.

Efter at Johan Jacob Sejer var flyttet til Rørbæk, havde Niels Villadsen gården for sig selv som fæster. Hartkornet var uændret fra 1688, 5 tdr. 1 skp. 1 fkr. 2 alb., derimod var det nyt, at gården svarede hele sin landgilde i rug.

Niels Villadsen var fæster til 1731, det ser ud til, at hans 2 sønner Martinus og Niels er kommet til som fæstere samtidig. I fattigprotokollen er de opført som bidragsydere fra 1732. Niels Villadsen døde lige for jul i 1748, 67 ar gl. Hans enke Anne Marie Pedersdatter døde ikke i Vester, hun er muligvis flyttet til datteren i Bøgballe.

De to brødre fik mange børn på Risager, men mange af dem døde som små.

Martinus Nielsen var født i 1706 eller 07. Han var gift med Ane Christensdatter ser ud til, at hun var fra Gludsted. De fik datteren Niels i 1736, Anne i 1738; den første Anne var 1735. I 1741 fik de sønnen Christen, datteren Anne Marie i Zidsel Marie i 1746, Zidsel i 1749, Christen i 1751, Zidsel Marie i 1751, Karen i 1757. Den første Zidsel Marie døde i 1748. Niels Nielsen var gift med en datter af Henrich Hjøllund i Ejstrup men hendes fornavn får man aldrig at vide. De fik børnene Niels, efter at han blev født. I 1734 igen en søn Niels, I 1736 Hendrich, Anne i 1739, Anne i 1740, Anne Marie i 1743, imellem fik han to børn med Birgitte Ebbesdatter dog visse ting, der tyder på, at han var gift 2 gange i sin tid på Risager, men hans første kone er ikke død i Vester. I 1745 forlod han Risager, og i stedet kom Mads Jensen som fæster. Det har ikke været muligt at fastslå med sikkerhed, hvem

han var, men hans kone var fra Kjærshoved. De fik børnene Niels i 1746, Maren i 1749, Anne i 1750, Jens i 1753, Jens i 1756, Johanne Marie i 1759 og Sejer i 1761.

I 1764 var Mads Jensen flyttet til Vesterlund, hvor han fik en søn, Hans, der døde. Året efter fik han igen en søn, der fik samme navn, og derefter ser det ud til, at familien har forladt sognet. Martinus var så alene om fæstet af Risager. Da han var sammen med broderen Niels, havde de hver betalt 7 rd. 2 mark i landgilde i stedet for den gamle afgift i rug.

Da Martinus og Mads Jensen var fæstere sammen, var landgilden sat op til 8 rd. for hver. Det var mens oberstløjtnant Trapaud ejede Rørbæk. Da Jens Jørgen Bredahl overtog Rørbæk, måtte de yderligere af med 8 rd. for brug af skovs jord. Det nævnes der ikke noget om, da Johan Jacob Sejer den yngre overtog Rørbæk i 1756. Martinus Nielsen døde i 1768, 61 ar gl. Der savnes oplysning om, hvordan enken Ane Christensdatter fik det ordnet med fæstet, men hun blev på Risager. Efter at Johan Jacob Sejer var flyttet til Rørbæk, havde Niels Villadsen gården for sig selv som fæster. Hartkornet var uændret fra 1688, 5 tdr. 1 skp. 1 fkr. 2 alb., derimod var det nyt, at garden svarede hele sin landgilde i rug. Niels Villadsen var fæster til 1731, det ser ud til, at hans 2 sønner Martinus og Niels er kommet til som fæstere samtidig. I fattigprotokollen er de opført som bidragsydere fra 1732. Niels Villadsen døde lige for jul i 1748, 67 ar gl. Hans enke Anne Marie Pedersdatter døde ikke i Vester, hun er muligvis flyttet til datteren i Bøgballe. De to brødre fik mange børn på Risager, men mange af dem døde som små.

Sønnen Niels var gammel nok, men han var allerede i 1757 blevet gift med enken Bodil Villadsdatter i Skovsbøl og var nu fæster der. Den næste søn Christen var kun 7 ar. Det blev ham, der kom til at overtage fæstet efter moderen. Han blev i 1780 gift med Maren Christensdatter fra Ibsgard i Nr. Snede sogn. Ane Christensdatter fik aftægt på garden. Hos sig havde hun datteren Zidsel, der var svagelig.

Anne Martinidatter var i 1759 blevet gift med Laurids Olufsen i Hjortsvang. Anne Marie Martinidatter blev gift med Stephan Madsen i Vesterlund i 1763. Zidsel Marie Martinidatter blev gift med Niels Madsen i Hedegard i 1776. Karen Martinidatter blev i 1782 gift med Peder Jensen på Haurballegard.

D. 13. juni 1792 udstedte Christen Christensen på Rørbæk skøde til sin fæster Christen Martinussen på Risager med hartkorn 5 tdr. 1 skp. 1 fkr. 2 alb. bondeskyld, sammen med 6 skp. 2 alb. hartkorn fra Rørbæk hovedgards mark, hvoraf Christensen forbeholdt sig de 3 tiender. Købesum 850 rigsdaler. Christen Martinussen lånte samtidig 500 rdl. af justitsrad de Thygeson på Matstrup.

Christen Martinussen og Maren fik sønnen Martinus den 14 feb 1781, datteren Anne i 1784, det må være hende, der døde i 1800, men da blev hun kaldt Johanne. I 1786 fik de sønnen

Christen. Det var dem, der udgjorde husstanden ved den første folketælling i 1787, desuden var der 3 tjenestekarle og en pige på Risager.

I 1788 fik de datteren Ane, d. 26. maj 1791 sønnen Jens, datteren Zidsel Marie i 1795, Mariane i 1798. I 1800 døde Maren Christensdatter, hun var født i 1760. Hun blev begravet palmesøndag. Christen Martinussens mor Ane Christensdatter døde ved juletid i 1801, hun var født i 1712. Hun blev begravet nytarsdag 1802.

Christen Martinussen blev d. 19. juni 1800 forlovet med pigen Mette Marie Jensdatter, der var født d. 10. febr. 1781 i Lindet og datter af sognefoged Jens Christensen og Anne Jensdatter. De fik sønnen Jens d. 4. sept. 1801 han døde den 16 oktober s.å. I 1802 fik de datteren Maren, i 1805 datteren Ane Johanne, i 1807 sønnen Jens Peter, datteren Ane Else i 1809, Susanne i 1811 og Christine i 1814, hun blev døbt d. 30. maj.

Da var Christen Martinussen død året for, 62 ar gl. Han blev begravet d. 29. nov. Hans enke Matte Jensdatter overtog Risager ved tinglyst skifteekstrakt d. 27. jan. 1815.

D. 11. aug. 1814 blev enke Mette Jensdatter indskrevet til ægteskab med ungkarl Christen Simonsen Dahlgaard fra Vester mølle. De blev gift samme ar, og vielsesattest blev tinglyst som adkomst for ham.

Ved skiftet efter Christen Martinussen blev der 1243 rigsdaler 4 mk. 11 sk. til deling imellem enken, 6 børn af første æteskab og 6 af andet ægteskab. Ane eller Anna, som hun kaldes i skiftet, var gift med smeden Jens Mortensen i Hammer mølle. Jens var søn af smeden Morten Andersen i Vesterlund.

D. 13. juni 1815 udstedte Chr. Simonsen en obligation på 850 rigsbankdaler til provstinde Muller i Vester mølle. Der skulle penge ud til arvekapitalerne.

Christen Martinussen havde begyndt at sælge parceller fra Risager, den 24 dec. 1805 skødede han parcel nr. 1 med hartkorn 6 skp. 2 fkr. 2 alb. til Johan Peter Frederichsen for 250 rigsdaler. Udstykningen var foretaget af landinspektør Svendsen. Stedet kaldtes Petersborg. Senere fik det navneforandring til Annesminde.

D. 28. nov. 1811 blev der skrevet købekontrakt om tilbagesalg af parcellen, men først d. 24. juni 1815 blev der skrevet skøde fra Johan P. Frederichsen til Martinussens efterfølger Christen Simonsen på parcellen med påstående bygninger. Købesum 187 rigsdaler. Den 24 dec. 1805 havde Chr. Martinussen også solgt en parcel med htk. 6 skp. 1 fkr. til Johan Henrich Larsen, der allerede i 1793 havde købt en lille parcel fra Rørbæk. Sandsynligvis har han næsten samtidig faet parcellen fra Risager i faste, uden at det blev tinglæst, de 2 parceller blev nemlig til Lille Risager.

D. 28. juni 1815 solgte Christen Simonsen parcel nr. 2 med hartkorn 1 td. til sin stedsøn Jens.

D. 24. aug. 1816 lånte Chr. Simonsen 77 rbd. 2 mk. 5/8 sk. i overformynderiet, det var arven til de 2 steddøtre Sidsel Marie og Mariane, den 23 dec. 1825 lånte han 116 rbd. 15/16 sk. sedler og tegn af Erich Jensen i Kjersgaard i Nr. Snede sogn. Det var for at udbetale arven til de tre steddøtre Sidsel, Mariane og Maren. Ane Else, der var blevet gift med Mads Pedersen i Bjørnskov, meddelte afkald for modtaget arv d. 14. marts 1831.

D. 20. april 1842, skøde fra Christen Simonsen Dalgaard til søn Simon Christensen på Risagergaard med hartkorn 3 tdr. 3 skp. 0 fkr. 2 alb., og hartkorn hovedgårdstakst 6 skp. 2 alb. Købesum 500 rigsbankdaler sølv. Der blev samme dag oprettet aftægtskontrakt for Christen Simonsen og hustru Mette Marie Jensdatter. Der skulle bygges 4 fag bindingsværk med murede vægge til den søndre ende af stuehuset til beboelse for dem.

D. 7. okt. 1845 blev der tinglæst en påtegning til skødet, hvor der nærmere redegjordes for hartkorn og adkomster.. Ved skiftet efter Christen Martinussen blev der 1243 rigsdaler 4 mk. 11 sk. til deling imellem enken, 6 børn af første ægteskab og 6 af andet ægteskab. Ane eller Anna, som hun kaldes i skiftet, var gift med smeden Jens Mortensen i Hammer mølle. Jens var søn af smeden Morten Andersen i Vesterlund.

Ved vielsesattest til Christen Martinussens enke havde Christen Simonsen overtaget Risager med bondeskyld htk. 3-4-2-0 og ufri hovedgårdstakst htk. 0-6-0-2. Dertil var kommet et skøde af 24. 6. 1815 på htk. 0-6-2-2. Efter afhændelse af parcel med htk. 1 td. var der nu tilbage htk. 3-3-0-2 + 0-6-0-2.

Christen Simonsen døde som aftægtsmand i Risager d. 22. febr. 1867, 81 ar gl. Hans enke Mette Marie Jensdatter døde d. 8. marts 1867, hun blev 86 ar gl.

Simon Christensen var født d. 28. oktob. 1822 i Risager. Han blev d. 4. april 1846 viet til jomfru Maren Nielsen Thyregod, født d. 14. april 1827, datter af landmaler Niels Andreas Thyregod og Inger Eriksdatter på Rørbæk.

Ved matrikuleringen, der blev afsluttet i 1844, fik den privilegerede part af Risagers jord matr. nr. 2, og hartkornet blev nedsat fra 6 skp. 2 alb. til 2 skp. 3 fkr. 2 1/4 alb. Den upriviligerede part fik nr. 3, og dens hartkorn blev nedsat fra 3 tdr. 3 skp. 2 alb. til 2 tdr. 5 skp. 3 fkr.

D. 12. juni 1855 udstedte Simon Christensen en obligation på 2500 rigsdaler til kromand Christen Nielsen Rosendahl i Uldum.

D. 6. juli 1856 udstedte han en obligation på 500 rigsdaler rigsmønt til Ane Kirstine Christensen Rosendahl i Uldum.

Dels ved mageskifte, dels ved salg, kom der nogle parceller fra Risager til Rørbæk og omvendt.

D. 10. dec. 1852, skøde fra Jens Thyregod til Simon Christensen på mat. nr. 1d Rørbæk med hartkorn 1 fkr. 2 1/4 alb. Købesum 100 rd. rm. Og på parcel matr. nr. 1b Rørbæk med htk. 1 alb. Købesum 50 rd. rm.

D. 17. dec. 1856, skøde fra Jens Thyregod til Simon Christensen på en englod af areal 31.690 kv. alen uden ændring i gårdenes hartkorn. Samme dato skødede Simon Christensen 52.250 kv. alen fra matr. nr. 2 Risager til Jens Thyregod, og ligeledes samme dato mageskifteskøde fra Jens Thyregod til Simon Christensen på 4130 kv alen fra matr. nr. 1b og 1d Risager matr. nr. 1 af Risager hørte under Rørbæk.

D. 20. dec. 1859 udstedte Simon Christensen en obl. På 500 rigsdaler til Ane Kirstine Rosendahl i Uldum, der fik sikkerhed med 3. prioritet i Risagergard.

D. 7. marts 1862 udstedte han en obl. på 2150 rd. til cancellirad Anchersen i Vejle og pantsatte matr. nr. 2, 3, 1.b og 1d Risager.

D. 19. okt. 1869 lånte Simon Christensen 1000 rd. af skolelærer P. S. Jørgensen i Nr. Snede og 500 rd. af gmd. Christen Nielsen i Vesterlund. De fik begge sikkerhed i matr. nr. 2 og 3 af Risager.

Maren Nielsen Thyregod døde d. 15. febr. 1861, 34 ar gl. Skiftet efter hende blev først sluttet d. 8 okt. 1869. Af en ekstrakt fremgår det, at de fire børn fik tillagt følgende arv og gave: Mette Marie, der var 15 år, fik 500 rd. Niels Andreas Ingo, 14 år, fik 500 rd. Kristine Simonsen, 12 år, 575 rd. og Jensine Martine, 10 år, 500 rd. Simon Christensen blev gift med Barbara Jensen fra Øster Nykirke.

D. 31. dec. 1871 fik skifteekstrakten en påtegning fra amtet om, at parcellerne matr. nr. 2b, 3b, 3c og 3d af Risager samt 1b og 1d af Rørbæk måtte udgå af den sikkerhed, der var givet Simon Christensens børn for arv 2075 rd. Arven var herefter sikret i hovedparcellerne matr. nr. 2a med htk. 1/4 alb. og nr. 3a med htk. 1 td. 7 skp. 2 fkr. 1 1/4 alb.

D. 22. jan. 1872 solgte Simon Christensen parcel matr. nr. 2b og nr. 3b til sin søn Niels Andreas Simonsen for 1700 rigsdaler.

D. 28. jan. 1872 solgte han matr. nr. 3d med htk. 1/4 alb. til Niels Chr. Nielsen i Lille Risager for 20 rigsdaler.

Niels Andr. Simonsens parcel blev kaldt "Nørre Risager" og skulle bebygges inden 2 ar eller sammenlægges med anden ejendom.

D. 18. maj 1878 mageskiftede Simon Christensen Risager, matr. nr. 2a, 2c, 3a, 3c, 1b og 1d med Niels Christian Andersen, der boede på ejendommen matr. nr. 2b Rørbæk, som Simon Christensen overtog. Han var blevet sognefoged, og han boede der op i en høj alder. Barbara Jensen døde i 1898, men da havde Simon solgt stedet til deres datter Maren.

Niels Christian Andersen var født i Oddebæk d. 26. maj 1843, søn af gmd. Anders Christensen og Ane Cathrine Christensdatter. Han var i 1866 blevet gift med Ane Kirstine Nielsen, født d. 17. 11. 1842 i Ø. Nykirke d. 6 marts 1867 overtog de matr. nr.. 2b Rørbæk mark, som de nu havde afstået.

D. 12. dec. 1908, skøde fra Niels Christian Andersen til Jens Laursen Jensen.

D. 8. dec. 1949, skifteudskrift læst som adkomst for brødrene Henry Jensen og Niels Christian Jensen.

D. 9 jan. 1950, skøde fra Niels Christian Jensen til Henry Jensen på sin halvpart af gården.

Matr. nr. 5 "Lille Risager."

(Matr. nr. 3a Rørbæk)

D. 24. dec. 1805, skøde fra Christen Martinussen til Johan Henrik Larsen på parcel af Risager med hartkorn 6 skp. 1 fkr. Købesum 350 rigsdaler. Udstykket af landinspektør Svendsen og opmalt af ham

som vist på Risagers kort, der er forevist for køberen. Der er afsat plads til nummer på parcellen, men nummeret er ikke påført.

D. 16. okt. 1809 blev skødet fremvist på Vejle amtshus af Christen Martinussen.

Johan Henrik Larsen havde forud d. 13. juni 1793 købt en parcel af Rørbæk mark, som parcellen fra Risager blev forenet med. Allerede da var der bygninger på stedet, og det kaldtes "Lille Risager". Der var den hage ved udstykningen, at der ikke var givet rentekammerbevilling til den. Det fik man først d. 1. marts 1806. Da blev det oplyst, at det var parcel nr. 2 af Risager.

D. 20. juni 1808 udstedte Christen Martinussen nyt skøde på parcellen til Johan Henrik Larsen, men det fik den påtegning, at man ikke kunne se, at han var berettiget til salget, da han allerede havde solgt parcellen i 1805.

Sælger og køber undskyldte sig med, at de havde glemt, at det første skøde var skrevet, og det sidste skøde blev annulleret.

Johan Henrik Larsen var født i Linnerup i 1767. I folketællingen i 1801 står han opført som husmand med jord og national soldat. Han havde tjent hos Christen Martinussen, inden han i 1793 blev gift med Johanne Cathrine Jensdatter fra Brande sogn. Hun var født i 1767 Mens de var i Lille Risager fik de datteren Ane i 1797, Mariane i 1799, sønnen Martinus i 1802, Jens i 1804, datteren Ane Johanne i 1806 og Marie i 1808.

D. 25. aug. 1809 skødede Johan Henrik Larsen Lille Risager til Jens Jensen i Lindet.

Ejendommen bestod af hartkorn hovedgårdstakst 1 skp. 2 alb. og bondeskyld 6 skp. 1 fkr. Købesummen 400 rigsdaler var betalt. Peder og Christen Jensen i Lindet skrev under til vitterlighed. Det tyder på, at Jens Jensen var broder til dem, og altså søn af sognefoged Jens Christensen i Lindet. Johan H. Larsen var flyttet til Koutrup.

Jens Jensen kom fra Koutrup til Lille Risager, så der har muligvis været tale om en slags mageskifte. Han var født i 1771 i Lindet, hvor hans far Jens Christensen var fæster af Haurballegaard, inden den blev udstykket. Senere købte han Heinagergaard.

Jens Jensen var gift med Johanne Kirstine Jensdatter, der var født i et lille hus sydvest for Tørring kro.

Deres børn, 3 piger, var alle født i Koutrup. Mette Jensdatter var født i.1803, hun blev gift med murer Thomas Jørgensen i Vejle. Ane Cathrine var født i 1805, hun blev gift med skrædder Maximilianus Christiansen fra Tørring. Ane Johanne var født i 1807, hun blev gift med Hans Jensen, kaldet Skovsbøl, fra Åle.

De fik en søn Jens Christian i Lille Risager, men han døde 3 år gammel i Lille Risager.

Jens Jensen døde i 1811, antagelig i juni måned. Datoen er ulæselig i kirkebogen, han blev 40 år gl.

Der var skifte efter Jens Jensen d. 18. juli 1811. Boet blev vurderet til ikke mindre end 1363 rigsdaler 12 sk. Gælden var 369 rd. 12 sk., så der blev 994 rd. til deling imellem enken og børnene. Boet blev overdraget til enken Johanne Kirstine, imod at hun stillede sikkerhed for børnenes arv.

D. 28. juli 1811 blev Johanne Kirstine indskrevet til ægteskab med ungarl Jens Jonassen fra Harild, og d. 12. aug. samme år blev de viet i Vester kirke. Vielsesattest og skifteattest blev først tinglyst d. 19. sept. 1820.

D. 24. juni 1816 købte Jens Jonassen stedet "Uro" med hartkorn 2 skp, og lagde det under Lille Risager. Købesum 700 rigsbankdaler. Sælgeren var Johan Henrik Larsen, der var kommet tilbage til Vester sogn, hvor han havde købt Rolighed og Uro.

D. 30. dec. 1813 havde Jens Jonassen købt stedet Kirkehus af Gertrud Cathrine Hansdatter. Hartkorn 2 skp. Købesum 200 rigsdaler eller 33 rigsbankdaler navneværdi. Gertrud var enke efter skomager Marcus Pedersen Listo, hun flyttede over på Uro, hvor hun boede sammen med Maren Jørgensdatter.

Johanne Kirstine og Jens Jonassen fik to døtre i Lille Risager. Ane Kirstine skulle være født i Vester i 1812, men hun er ikke døbt i Vester kirke. Hun blev gift med lærer Jens Nielsen fra Træden, der i mange år var lærer i Vester skole og siden flyttede til Eltang. Jensine Frederikke, født d. 26. marts 1815 i Vester, blev gift med Ole Johansen i Tørring, de boede i Linnerup.

Jens Jonassen og ,Johanne Kirstine blev skilt i 1810, og derfor blev Lille Risager sat til auktion. De 3 ejendomme, der tilhørte dem, blev solgt hver for sig.

Lille Risager havde hartkorn 6 skp. 1 fkr.bondeskyld og 1 sk. 2 alb. ufri hovedgårdstakst.

Den blev tilslået Christen Andersen, Uhrskovgård og Søren Jensen, Hjortsvang mark for 1210 rigsbankdaler. På stedet hvilede der aftægt til Gertrud Cathrine Hansdatter og Maren

Jørgensdatter. Auktionen blev holdt d. 21. april 1816, og d. 2. okt. 1817 blev der udstedt auktionsskøde.

Samme dag blev Uro med hartkorn 2 skp. solgt. Stedet blev tilslået de samme to mænd for 600 rbd. I Uro var der betinget beboelse for de to forannævnte kvinder.

Dernæst blev Kirkehus med hartkorn 2 skp. også tilslået de to mænd for 405 rbd. Også på de sidste to steder blev der udstedt auktionsskøder d. 2. okt. 1817 af Dahl og Kragballe for auktionsretten. Christen Andersen Uhrskov og Søren Jensen havde ved mundtlig aftale solgt de to første ejendomme Lille Risager og Uro til Niels Nielsen, der kom fra garden Refsgaard på Ildved mark. Salget omfattede Lille Risager med samlet htk. 7 skp. 1 fkr. 2 alb. og Uro med htk. 2 skp. ialt 1 td. 1 skp. 1 fkr. 2 alb. Købesum 2000 rigsbankdaler.

Skødet blev dateret d. 2. okt. 1817 ligesom auktionsskøderne.

Kirkehus blev solgt til anden side, men Uro kom for fremtiden til at høre sammen med Lille Risager.

Afdøde Jens Jensens 3 døtre havde 251 rbd. 3 mk. 1 sk. stående i overformynderiet, det var deres arv efter fader og broder. Dem lånte Niels Nielsen og udstedte en obligation med sikkerhed i det købte. Obligationen var dateret d. 30. juni 1817.

D. 12. april lånte han 466 rbd. 4 mk. af sin søster Mette Kirstine Hansdatter, der tjente i Bjerlev. Samtidig lånte han 233 rbd. 2 mk. af sin søster Ane Hansdatter, der tjente i Ildved. Også de fik pant i Lille Risager og Uro. Søster skal nok forstås som svigerinde i det her tilfælde.

Niels Nielsen var født i Langskov sogn i 1783, han var søn af gmd. Niels Steffensen i Olholm. Han var gift med Maren Hansdatter, der var født i 1789 i Tørring sogn.

Maren Henningsdatter, der af en eller anden grund blev kaldt Jørgensdatter, døde som almisselem i Uro d. 10. maj 1816, 76 ar gl. Gertrud Cathrine Hansdatter døde samme sted d. 20. febr. 1821, 61 ar gl. Bevidnet af pastor Rahbek, så aftægten kunne udslettes.

Det var ikke nogen heldig tid, hvorpå Niels Nielsen havde købt Lille Risager, det var lige efter statsbankerotten. Oven i købet kunne han ikke inddrive de penge, som han havde tilgode hos Morten Christensen Bording, ved salget af sin egen gård. Det drejede sig om 600 rigsbank daler. Så tidlig som 1821 blev der foretaget en vurdering på stedet med henblik på en fogedforretning. Rekvirenterne var Christen Andersen Uhrskov og Søren Jensen, det lykkedes dog Niels Nielsen at beholde Lille Risager, måske med hjælp fra familien. Der faldt først dom i hans egen sag mod Morten Christensen Bording i 1827, og muligvis fik han først sit tilgodehavende, da Refsgaard skiftede ejer igen. Takket være hans besvær findes der en inventarliste over L. Risager i 1821

Stedet **Lille Risagers** Effecter i 1821.

Lille Ri.sager med Bygninger og Stedet Uroe	400 Rbd. Sølv		
1 rødhjelmet Koe	12 -	-	
1 graabroget Koe	10 -	-	
1 sorthjelmet Qvie	8 -	-	
1 rødbroget Kalv	3 -	-	
2 blaagraa Bæster	30 -	-	
15 Faarehoveder	15 -	-	
1 Ploug med Jern			3 - -
1 Harv			1 - -
1 gl. Vogn med Tilbehør	5 -	-	
1 Hølee og 1 Greeb og 1 Skovl			3 Mk.
Noget Hestetoi	3	3 - -	
1 Par Leiere			2 -
1 blaamalet Kiste	3 -		
Nogle Fade og Flasker			2 -
1 liden Fierding	4 Sk.		
1 liden Bord, 2 Stoele			2
1 rødtribet Overdyne		3 -	
1 sribet Underdyne	1 -		
1 liden Pude			1
-			
1 Par blaargarns Lagner			2
-			
1 Bærekar			2
-			
4 Sibøtter			1
-			
1 Fierding	4 Sk.		
1 Smørtrug	4 -		
1 Jernpande			3 -
1 Puster	4 -		
1 Spand	1 - 8 -		
1 gl. Kobberkjedel		1 -	
1 Fyrbord			
1 blaastribet Skab		1 -3 -	

1 Ildklemme	1 - 8 -		
1 Væv	2	-	
2 Sække			2 -
1 Bredsel og 2 gl. Lagner		1 - 8 -	
1 stribet Pude			4 -
1 Vadmel Dyne		1 -	
3 Puder			3 -
1 gl. Trug og 1 Hegle	4 -		
1 Jern Trefod			
2 Stoele	2 Mk.		
1 Jerngryde			3 _
2 Messing Lysestager		1 Rd.	
1 Messing Strygejern			1 -
1 Kobberpotmaal			1 - 8 Sk.
1 Kurv			1 _
4 gl. River gl.			8 -
1 Skiærekiste med Kniv			3 -
1 Speil			1 _
1 Haspetræ	4 -		
1 Øltønde			3 _
1 Sengegardin med Kappe		1 -	

Der gik lang tid, inden der skete noget i sagen, men 6. juli 1830 lod Christen Andersen Uhrskov og Søren Jensen gøre udlæg i Lille Risager. Vidner var Christen Simonsen, St. Risager og Jørgen Olesen i Nørre Risager. Fordringen var på 913 rbd. 2 mk. 15 sk. sedler og 38 rbd. 4 mk. 15 sk. sølv. Lille Risager med løsøre blev vurderet til 603 rbd. 5 mk. og Niels Nielsens fordring hos Morten Christensen Bording var på 600 rbd. Denne sidste sag var der faldet dom i. Den findes i afskrift i Nørvang herreds skøde-og panteprotokol nr. 12, fol. 417.

D. 6. juli 1832 fik Morten Christensen Bording Refsgaard solgt til Christen Sørensen fra Sandvad for 1152 rigsbankdaler rede sølv, og det ser ud til, at Niels Nielsen ret hurtigt har tilfredsstillet sine kreditorer.

D. 23. juni 1831 kvitterede Maximilianus Christiansen i Tørring for 89 rbd. 16 1/3 sk., som hans kone Ane Cathrine havde modtaget i arv efter skifter d. 18. juli 1811 og 19. sept. 1815 efter hendes fader og broder i Lille Risager.

D. 31. dec. 1832 meddelte Hans Jensen i Aale afkald for tilsvarende beløb, som hans kone Ane Johanne havde modtaget d. 23. juni 1831, og endelig d. 15. juni 1836 kom der afkald fra murersvend Thomas Jørgensen i Vejle for den arv, der var tilfaldet hans kone Ane Mette efter hendes fader og broder; alle beløb blev udbetalt i sedler og tegn. D. 6. juli 1832 kvitterede Therkel Jørgensen i Kokborg og Peder Jørgensen i Vindelev for 660 rbd. rede sølv, som de havde modtaget til deling af deres svoger Niels Nielsen i Lille Risager. Therkel Jørgensen fra Sindbjerglund var blevet gift med Ane Hansdatter, og de boede nu på matr. nr. 12 i Kokborg by. Peder Jørgensen var gift med Mette Kirstine Hansdatter. Therkel havde endnu 4 mark tilgode, og Peder Jørgensen havde 133 rbd. 2 mk. sølv tilgode hos Niels Nielsen.

Efter de mange genvordigheder kunne Niels Nielsen koncentrere sig om gården. Ved matrikuleringen blev hartkornet ansat til 1 td. 1 skp. 2 fkr. 2 1/2 alb. for matr. nr. 3 af Rørbæk og 3 skp. 2 fkr. 1/4 alb. for matr. nr. 5 Risager.

D. 25. april 1845 lånte Niels Nielsen 700 rigsbankdaler sølv i overformynderiet, og de er temmelig sikkert blevet brugt til nødvendigt byggeri. Såvidt vides, var det kun et enkelt hus i begyndelsen.

Der var 3 sønner i Ægteskabet: Niels Christian, født d. 21. febr. 1825, Hans, født d. 11. juni 1829 og Niels født d. 19. jan. 1832, Den ældste datter Ane Sophie ser ud til at være født i Ildved, den næste Kirsten Marie, født 16. dec. 1821. Karen, født d. Birthe Marie, født d. 7. jan. 1827, Kirsten Marie blev gift med Christen Christensen fra Arnborg i 1846. Birthe Marie blev gift med Mads Jørgensen på Rørbæk mark i 1853.

D. 18. april 1853, skøde fra Niels Nielsen til søn Niels Christian Nielsen på Lille Risager. Hartkorn som ved matrikuleringen. Købesum 1100 rigsdaler. Der blev samtidig oprettet aftægtskontrakt for N. Nielsen og datteren Karen. Den var dateret d. 25. febr., men blev kun tinglyst for Karens vedkommende. Til beboelse skulle de have 2 fag med 2 sengesteder, den såkaldte vævestue. Niels Nielsen døde d. 23. febr. 1857, 73 ar gl. Maren Hansdatter var død d. 24. jan. 1851, 61 ar gl.

Niels Chr. Nielsen blev d. 22. nov. 1861 gift med Mette Marie Clemmensen, der var datter af gmd. Clemmen Pedersen, Lerager i Givskud sogn. Hun havde været husbestyrerinde for ham. Clemmen Pedersen var fra Dørslund, hans far havde også haft en gård i Løna. Karen Nielsdatter, der havde aftægt på L. Risager, døde d. 4. jan. 1869, 46 ar. D. 21. juli 1857 overtog Niels Chr. Nielsen sin fars obligation i overformynderiet til kapital 700 rigsdaler.

D. 12. jan. 1859 meddelte Mette Marie Clemmensedatter afkald for arv efter moderen Mette Pedersdatter af Lerager, men hun lod pengene stå hos sin far Clemmen Pedersen. Han var

Mette Pedersdatters 2. mand. D 28 jan. 1872 købte Niels Christian Nielsen den lille parcel matr. nr. 3d Risager af Simon Christensen, St. Risager, for 20 rd. rm. Hartkornet var 1/4 alb.

Mette Marie Clemmensen døde d. 17. maj 1890, 52 ar gl. Der var 7 børn i ægteskabet, sønnerne Niels, Klemen, Kristian, Hans og Anton, og døtrene Maren og Mette Kirstine. Det blev Klemen, der var født d. 13. febr. 1866, der kom til at overtage gården. Han blev i 1895 gift med Hanne Maria Kristensen, født d. 15. marts 1868 i Hover.

D. 5. marts 1897, tinglyst d. 24. nov. 1897, skøde fra Niels Christian Nielsen til søn Klemen Nielsen på Lille Risager. Han var sognefoged i Vester i en del år.

Hanne og Klemen Nielsen fik sønnerne Niels Christian, født d. 24. dec. 1898. Aksel, født d. 21. okt. 1900. Martin, født d. 5. Marts 1903 og Aage, født d. 18. 12. 1905.

Klemen Nielsen døde i 1922, og hans enke drev derpå gården videre i 16 ar.

D. 26. april 1938, tinglyst skøde fra Hanne Nielsen, født Kristensen til søn Aage Nielsen, der var gift med Thora Pedersen, født d. 15. sept. 1909 i Hindskov, datter af Frederik Pedersen.

Ved overtagelsen var gården på 38 tdl. Ejendomsskylden var 20. 500 kr. Grundskylden var 7.800 kr. Der var en besætning på 2 heste, 10 køer, 12 stk. ungvæg og 40 svin.

Gården er nu efter 160 ars forløb gået ud af slægten, da Aage Nielsen solgte den efter at have boet på den i et halvt århundrede.

1993: Niels S. Alsted, Solvi Skare, Risagervej 2, Risager og Rørbæk mark.

Udstykning fra Lille Risager "Østervang" Matr. nr. 3b Rørbæk

Matr. nr.. 3d og 5b af Risager, matr. nr. 3b Rørbæk. D. 25. okt. 1930, skøde fra Hanne Marie Nielsen, født Kristensen, til søn Niels Kristian Nielsen på 3 parceller af Lille Risager:

Matr. nr.. 3b Rørbæk med hartkorn 2 skp. 3 fkr. 1/4 alb. Matr. nr. 3d Risager med htk. 1/4 alb. Matr. nr. 5b Risager med htk. 3 skp. 2 fkr. 1/4 alb. Gården fik navnet "Østervang".

Niels Kristian Nielsen var født på Lille Risager d. 24 dec. 1898, Han var gift med Ingrid Andersen Risager, født d. 19. 8. 1905, datter af uddeler, senere købmand Martin Andersen Risager og Maren Jensen i Thyregod.

Gården havde et tilliggende på 39 tdl. Ejendomsskyld 21.000 kr. grundskyld 7.500 kr.

Efter N. Kristian Nielsens død drev Ingrid Nielsen gården videre, indtil den blev overtaget af sønnen Birger Risager Nielsen.

1993: Birger Risager Nielsen, Risagervej 3, Risager.

Udstykninger fra Risager Matr. nr. 4 **"Nørre Risager"**

D. 28. juni 1815, skøde fra Christen Simonsen Dalgaard til stedsøn Jens Christensen Risager på parcel nr. 2 af Risager med hartkorn 1 td. bondeskyld. Købesum 187 1/2 rigsbankdaler. Parcellen var opmålt og takseret og lovligt udstykket i foråret. Køberen havde allerede bebygget stedet og taget det i besiddelse. Skødet blev skrevet i Vester mølle.

Jens Christensen Risager var født d. 26. maj 1791 og søn af Christen Martinussen. Han var d. 16. okt. 1814 blevet indskrevet til ægteskab med Ane Nisdatter, der tjente i Vester Mølle. Hun var født i Smedebæk Mølle i 1789 og datter af møller Nis Jensen Fisker og Birgitte Marie Christiansdatter. De blev gift samme år.

De fik sønnen Nis Fisker Jensen d. 7. marts 1817, Jens Christian d. 26. maj 1821 og Anders Jensen d. 29 sep. 1824. D. 22 jan. 1819 fik de datteren Maren.

D. 18. febr. 1826 blev der i Hastrup mølle skrevet skøde fra Jens Christensen Risager til Jørgen Olesen fra Dørken. Hartkorn 1 td. Købesum 175 rigsbankdaler sedler. Der var ingen kvittering læst for nationalbankhæftelsen. Ejendommen mentes indbefattet under pant for 232 rd., der resterede på skifte af 31. dec. 1814. Anders Kartborg i Thyregod skrev skødet og skrev under til vitterlighed sammen med Johannes Madsen fra Thyregod.

Jørgen Olesen var fra Nørre Bjert, han var født i 1779, d. 17 nov. 1817 var han blevet indskrevet til ægteskab med Mette Kirstine, der var datter af Niels Henrichsen i Dørken. Hun var født i 1792 i Hvejsel. De havde haft den ejendom i Dørken, der blev til "Dørken Vestergard".

Jørgen Olesen døde d. 14. juli 1831, 52 ar gl. Der var skifte efter ham d. 21. sept. Da kaldes ejendommen "Nørre Risager". Gården blev vurderet til 400 rbd. sølv. Løsøre og besætning blev sat til 126 rbd. 3 mk. 8 sk. sølv, og Jørgen Olesen havde udestående fordringer på 193 rbd. 4 mk. 8 sk. sølv. Ialt 720 rbd. 2 mk. sølv. Prioriteret og løs gæld androg 220 rbd. 2 mk. sølv. Der blev så 500 rigsbankdaler sølv til deling imellem enken Mette Kirstine og de 3 børn. Det var Ole, 10 ar. Niels, 2 ar og Ane Marie, 5 ar.

Lavværgen for enken var Niels Hansen, der boede ved Vester kirke. Til værgen for børnene blev gårdmand Christen Simonsen af Store Risager indsat.

D. 18. dec. 1831 blev enke Mette Kirstine Nielsdatter viet til ungkarl Peder Pedersen fra Vejle, 37 1/2 ar gl.

Ved matrikuleringen i 1844 fik parcellen nr. 4 af Risager, og hartkornet blev ansat til 5 skp. 2 fkr. 1/4 alb.

Peder Pedersen døde d. 1. jan. 1847, han blev 52 år. d. 22 aug. 1847 blev der holdt skifte efter ham. Han efterlod 2 sønner, Jørgen Peder, 14 ar, og Hans, 11 ar. Deres nærmeste frænde gmd. Mads Sørensen fra Hørup i Thyrsting-Vrads herred blev beskikket som formynder for dem. Boets værdier beløb sig til 670 rigsbankdaler, og gælden til 263 rbd. 3 mk. 15 sk. Af resten 406 rbd. 2 mk. 1 sk. fik enken halvdelen 203 rbd. 1 mk. 1/2 sk. Efter fradrag af 1/2 pC afgift var der 202 rbd. 15 sk. Deraf fik enken i stedet for en broderlod 50 rbd. 3 mk. 3 T/4 sk. Til deling imellem sønnerne var der 152 rbd. _ 76 rbd. til hver. Disse blev tinglæst som udlæg i garden, da enken ikke kunne udrede beløbet kontant.

D. 12 aug. 1847 var Peder Pedersens vielsesattest blevet tinglæst som adkomst for ham til gården. Ved skiftet fik hun garden overdraget til brug.

D. 21. juni 1848 lånte hun 50 rigsbankdaler rede sølv af Simon Christensen og pantsatte stedet "Nørre Risager" med prioritet næsteften børnepenge 152 rbd.

Hun overlevede imidlertid ikke sin mand ret længe. D. 10. aug. 1848 døde hun, 56 ar gl.

Ligesom for hendes mand opgives underlivssygdom som dødsårsag. D. 6 nov. 1848 blev der holdt offentlig auktion over gården. Højstbydende blev Stephen Jacobsen af Nørre Tinnet med 1085 rigsbankdaler. Han overdrog sin ret til at fa skøde på stedet til Christen Christensen, der d. 1. okt. 1849 fik skøde udstedt. Chr. Christensen udstedte en obligation pa 200 rbd. sølv til ungkarl Niels Jørgensen, p, t. i Nyborg.

Christen Christensen var født i Ø. Nykirke i 1819, han var gift med Karen Stephensdatter fra Damgaard i Tinnet, hun var født i 1822 og datter af Stephen Jacobsen. De fik 9 børn, kun den ældste, Steffen, var født i Nykirke sogn, de andre var født i Risager.

D. 3. marts 1851 kvitterede Jørgen Peder Pedersen for arv 265 rbd. 27 sk. efter sin far Peder Pedersen og mor Mette Kirstine i Risager. Christen Christensen havde ejendommen i 43 ar.

D. 23. nov. 1892 solgte Christen Christensen ejendommen til sin svigersøn Søren Jonassen Sørensen, der samme ar var blevet gift med Ane Kirstine Christensen, født d. 19. marts 1853.

Søren Jonas Sørensen døde i 1900, og der var skifte efter ham d. 15 aug. 1900, Skifteudskrift blev tinglæst som adkomst for enken Ane Kirstine Christensen. Hun drev stedet med en tjenestedreng.

D. 4. dec. 1905 skødede Ane Kirstine Christensen ejendommen til Carl Jensen. Han var enkemand, født d. 29 feb. 1863. Han havde en søn Søren, der var født d. 29. april 1891. Ingen af dem var født i Vester sogn. Desuden var der en ældre husbestyrerinde.

D. 24, juli 1909, skøde fra Carl Jensen til Peder Pedersen.

D. 28. okt. 1915, skøde fra Peder Pedersen til Søren Christensen Overgaard. Han var født d. 24. marts 1888 og søn af Christen Pedersen og Dorthea Kirstine Marie Sørensen i Vesterlund.

D. 3. okt. 1927, skøde fra Søren Overgaard til Christen Christoffer Kommerou.

D. 19. aug. 1955 blev vielsesattest tinglyst som rådighedsindskrækning til fordel for fra Eleonora Kristine Kommerou.

Ludvig Kommerou.

Aage Larsen.

1993: Mogens Holm, Risagervej 5, Risager.

Matr. nr. 2b og 3b Risager. **Nørre Risager Plantage**

22. jan. 1872, skøde fra Simon Christensen til søn Niels Andreas Simonsen til bebyggelse inden 2 ar eller forening med anden ejendom på parceller af Risagergaard matr. 2b med htk. 1 skp. 2 3/4 alb. og matr. nr. 3b med htk. 4 skp. 3 fkr. 1 1/4 alb. Købesum 1700 rigsdaler rigsmønt.

D. 31. dec. 1871 havde Niels A. Simonsen lånt 1200 rigsdaler af lærer P. S. Jørgensen i Nørre Snede og sat de to parceller i pant. Samtidig med købet udstedte han en obligation på 500 rigsdaler til sin far. Han fik pant i parcellerne med påværende bygninger, besætning, ind-og udbo og avl.

Niels Andreas Thyregod Simonsen, som hans fulde navn var, blev født d. 1. nov. 1847 i Store Risager.

D. 27. dec. 1876, skøde fra Niels Andreas Simonsen til broderen Christen Simonsen, der var født d. 1. april 1849. Han blev d. 29. maj 1878 gift med Maren Kjeldsen, der var datter af gmd. Kjeld Mathiasen i Sejrup og født d. 28. okt. 1853.

Christen Simonsen blev i skødet pålagt at respektere en lejekontrakt med Jacob Jacobsen.

D. 27. okt. 1899, skøde fra Christen Simonsen til cand. mag. Johan Christian Lund Levinsen, med anpart i Rørbæk sø fiskeri samt rørskær og lejeret til tørveskær. Levinsen gik igang med at tilplante arealet. Jens Nielsen fra Sunds, der flyttede ind d. 2. dec. 1899, drev lidt landbrug og fungerede ellers som plantør og skovfoged. D. 5. maj 1900 købte Levinsen matr. numrene 2d, 3e, 2a og 1e af Risager af Niels Christian Andersen, ligeledes med anpart i Rørbæk sø, fiskeri og rørskær.

D. 22. okt. 1902 købte Levinsen matr. nr. 4b Risager af enken Ane Kirstine Kristensen.

Samme dag købte han parcel matr. nr. 3f Risager af Niels Chr. Andersen, så der efterhånden var et stort areal til beplantning.

D. 31. okt. 1906, ifølge navnebevis fik J. C. L. Levinsen ret til fremtidig at bære det fulde navn Johan Christian Lund Levinsen Løfting. Navnebeviset blev tinglyst d. 10, nov. 1911. NB. På de foregående skøder blev indføjjet, at der for sælgerne ikke forelå nogen tinglæst ret til sø, fiskeri og rørsvær.

D. 15. febr. 1930, skøde fra Johan Chr. L. L. Løfting til sine børn forstkandidat Ebbe Carsten Lund Løfting og fru Ingeborg Sofie Therese Warming, født Løfting, i lige sameje.

D. 2. dec. 1939, skøde fra fru Ingeborg Warming til Ebbe Løfting på halvparten af ejendommen. Ebbe Løfting derefter enejer.

Matr. nr. 3c og 3g Risager.

D. 31. okt. 1907, skøde fra Niels Chr. Andersen til Johan Chr. Lund Løfting på matr. nr. . 3c med htk. 2 fkr. 2-1/2 alb. og matr. nr. 3g med htk. 1 1/4 alb.

Parcellerne hørte derefter sammen med de foregående. Ifølge skødet til Ebbe Løfting og fru Ingeborg Warming kunne ingen af samejerne disponere over deres andel uden medejerens samtykke.

D. 21. juni 1935 blev der tinglyst en deklaration fra Ebbe Løfting og Ingeborg Warming, indeholdende nærmere bestemmelse om nedsættelse af andel og gravning i plantagen på matr. nr. 3g.

Fra Skovsbøl blev der siden indkøbt nogle parceller, der blev lagt til Nørre Risager plantage.

D. 13. juli 1914, skøde fra Jens Christian Nielsen til Johan Chr. L. L. Løfting på matr. nr. 2g og 2h Skovsbøl.

D. 14. dec. 1914, skøde fra Marie K. Kristensen til Johan Chr. L. L. Løfting på matr. nr. 1c og 2f Skovsbøl.

D. 15. dec. 1914, skøde fra Jørgen Jørgensen til J. C. L. L. Løfting på matr. nr. 3b Skovsbøl. Derefter som de foregående matr. numre fra Risager.